

BELEIDSARTIKEL 4 INTERNATIONALE FINANCIËLE BETREKKINGEN

4.1 Algemene beleidsdoelstelling

Een financieel-economisch gezond en welvend Europa en een evenwichtige internationale financieel-economische ontwikkeling.

Nederland is als open economie zeer gebaat bij een stabiele en voorspoedige ontwikkeling van de internationale economie. Nederland, als lidstaat van de E(M)U, als aandeelhouder in internationale financiële instellingen en deelnemer aan internationale overlegorganen draagt medeverantwoordelijkheid voor de ordening van internationale financieel-economische betrekkingen en kan deze mede beïnvloeden.

De kanalen die Nederland in EU-verband benut zijn onder meer de EU-ministerraden – waaronder (voorportalen van) de Ecofin, de Eurogroep en de Begrotingsraad – en bilaterale contacten met huidige en toekomstige E(M)U-lidstaten. In 2005 zullen op EU-terrein onder andere de onderhandelingen over de nieuwe financiële kaders na 2007, over de EU-begroting 2006 en met kandidaat-lidstaten over EU-toetreding plaatsvinden. Daarnaast zal de discussie over het Stabiliteits- en Groeipact worden vervolgd en spelen op monetair terrein de aanvragen voor deelname aan het wisselkoersmechanisme Exchange Rate Mechanism II (ERM-II) en de eerste ervaringen daarmee met de nieuwe lidstaten.

De kanalen die Nederland benut buiten EU-verband in de bredere internationale financieel-economische ontwikkeling betreffen de inbreng in internationale overlegorganen en de internationale financiële instellingen (IFI's). In 2005 zullen voor Nederland de uitdagingen vooral gelegen zijn in bevordering van een goede financieel-economische ontwikkeling van lage- en middeninkomenslanden, verbetering van crisispreventie en crisisresolutie, verbetering van het beleidsinstrumentarium van de IFI's en het behoud van de financiële soliditeit van de IFI's.

De minister van Financiën is indirect verantwoordelijk voor de algemene beleidsdoelstelling.

Kritische succesfactoren

Over de beoordeling en prestatiemeting wordt opgemerkt dat deze zich niet op zinvolle wijze in kwantitatieve eenheden laat uitdrukken. Wat betreft de kwalitatieve beoordeling van de Nederlandse beleidsvoering dient voor ogen gehouden te worden dat deze plaatsvindt in een internationaal krachtenveld waarin Nederland een van de vele spelers is. Door het zoeken naar strategische allianties en het opzetten van overlegstructuren met gelijkgezinden heeft het beleid dat Nederland wil verwezenlijken een grotere kans op succes en kan de invloed van Nederland worden vergroot. Dit betekent evenwel niet automatisch dat het uiteindelijk door de internationale financiële instellingen en Europese Unie gevoerde beleid een volledige weerspiegeling van de Nederlandse beleidsvisie zal zijn.

Doelmatigheid en raming hebben betrekking op de aan de beleidsterreinen verbonden uitgaven van artikel 4 van de IXB begroting. Dit zijn alleen uitgaven vallend onder operationele doelstelling 2. De veronderstelling met betrekking tot de doelmatigheid van deze uitgaven is dat deze hoog is: uit verschillende evaluaties blijkt dat multilaterale inspanningen een relatief hoge effectiviteit hebben en dat deze de laatste jaren nog is verbeterd. De Nederlandse uitgaven vloeien voort uit in het verleden aangegane betalingsverplichtingen welke over een meerjarige periode door de internationale financiële instellingen geïncasseerd worden. Doordat een klein aandeel van de betalingsverplichtingen niet in euro

luit, bestaat er een mogelijkheid van afwijkingen door wisselkoersfluctuaties. Daarnaast vindt er eens in de 3 jaar (bij AsDF eens in de 4 jaar) een nieuwe middelenaanvulling voor de zachte fondsen plaats. De uiteindelijke bijdrage die Nederland daarbij toezegt, hangt af van de uitkomsten van de onderhandelingen en kan zodoende afwijken van de projecties in de begroting. Omdat de uitgaven voor nieuw afgesproken middelenaanvullingen op de korte termijn slechts een klein aandeel van de totale uitgaven uitmaken, zullen dergelijke afwijkingen weinig invloed hebben op het totaalbeeld.

4.2 Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel budgettaire gevolgen (x €1000)												
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009					
Verplichtingen	2.456.086	198.177	631.234	351.605	409.871	2.503.018	116.009					
Betalingsverplichtingen	2.911	84.732	517.789	2.562	88.137	587.056	2.564					
Garantieplichtingen	2.453.175	113.445	113.445	349.043	321.734	1.915.962	113.445					
Uitgaven	206.712	203.806	181.818	213.521	210.561	194.856	230.107					
Programma-uitgaven	203.817	200.998	179.231	210.959	207.997	192.292	227.543					
Waarvan juridisch verplicht			94%	170.780	68%	146.194	53%	110.970	24%	46.344	9%	21.747
<i>Operationele doelstelling 2 Bevorderen van een evenwichtige financieel-economische ontwikkeling</i>												
Instrument: deelneming multilaterale ontwikkelingsbanken en -fondsen												
	203.817	200.998	179.231	210.959	207.997	192.292	227.543					
Apparaatsuitgaven	2.895	2.808	2.587	2.562	2.564	2.564	2.564					
Ontvangsten	29.971	1.688	1.205	1.028	980	929	929					
<i>Operationele doelstelling 2 Bevorderen van een evenwichtige financieel-economische ontwikkeling</i>												
Ontvangsten	29.971	1.688	1.205	1.028	980	929	929					

Het onderscheid tussen de juridische en niet-juridische verplichtingen houdt verband met het moment waarop Nederland juridisch een verplichting aangaat in verband met middelenaanvullingen van Fondsen en kapitaalverhogingen van Banken. De geraamde programma-uitgaven zijn in de tabel als volgt te onderscheiden:

- aangegane verplichtingen als uitkomst van reeds afgeronde internationale onderhandelingsprocessen
- stelposten voor nieuwe verplichtingen van internationale onderhandelingsprocessen die nog niet zijn afgerond of die nog zullen plaatsvinden

In de tabel is alleen rekening gehouden met de zogenaamde betalingsverplichtingen (paid-in capital). Er wordt geen rekening gehouden met de garantieplichtingen (callable capital). Slechts indien de Banken in zeer ernstige financiële problemen zouden komen, kan om storting van het garantiekapitaal worden gevraagd. Om die reden wordt er ramingstechnisch vanuit gegaan dat er geen uitgaven zullen plaatsvinden.

In het algemeen geldt dat een deel van de verplichtingen- en uitgavenramingen door wisselkoersinvloeden (US-dollar en SDR) beleidsmatig niet te beïnvloeden is.

De budgettaire gevolgen hebben betrekking op door Nederland aan te gane verplichtingen als uitkomst van onderhandelingen over financiële bijdragen aan diverse financiële instellingen, zoals kapitaalverhogingen van banken (deelnemingen en garanties) en middelenaanvullingen van concessionele fondsen. Regel hierbij is dat voor nieuwe verplichtingen budgettair een stelpost wordt

opgenomen die gelijk is aan de Nederlandse bijdrage aan de vorige kapitaalverhoging c.q. middelenaanvulling.

De volgende kapitaalverhogingen en middelenaanvullingen zijn voorzien en budgettair reeds eerder verwerkt danwel voor het eerst opgenomen in deze ontwerpbegroting:

Wereldbankgroep (IBRD, IDA, IFC, MIGA)¹

Een nieuwe kapitaalverhoging voor de Wereldbank wordt niet voor 2008 verwacht. De stelpost met betrekking tot de verplichtingenraming voor de Wereldbank van € 54,5 mln. (en bijbehorende garantieverplichting van € 1,8 mld.) en de verplichtingenraming IFC van USD 24 mln. (€ 20 mln.) is doorgeschoven van 2007 naar 2008. Stelposten zijn opgenomen voor de verplichtingen betreffende de middelenaanvullingen IDA-14 in 2005 en IDA-15 in 2008 (beide € 374 mln.).

Inter-Amerikaanse Ontwikkelingsbankgroep (IDB, IIC, FSO en MIF)

Een stelpost voor de verplichting uit hoofde van MIF-2 is opgenomen voor 2005 (€ 15 mln.).

Afrikaanse Ontwikkelingsbankgroep (AfDB, AfDF)

Stelposten zijn opgenomen voor de verplichtingen betreffende de middelenaanvullingen AfDF-10 in 2005 en AfDF-11 in 2008 (beide € 126 mln.).

Aziatische Ontwikkelingsbankgroep (AsDB, AsDF)

De stelpostverplichting voor AsDB-5 is uitgesteld van 2006 naar 2007 (€ 3,6 mln. en bijbehorende garantieverplichting van € 208,2 mln.). Voorts zijn stelposten opgenomen voor AsDF-9 van € 82 mln. in 2004 en in 2007.

Europese Investeringsbank (EIB, EIB Lomé en Cotonou)

Er zijn geen budgettaire gevolgen voorzien. De volgende kapitaalverhoging wordt op zijn vroegst in 2008 verwacht. Omdat deze zal worden gefinancierd uit de reserves van de EIB zal Nederland geen betaling hoeven te verrichten (geen gevolgen voor de begroting); wel zal de garantstelling door Nederland worden verhoogd.

Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (EBRD)

Er zijn geen budgettaire gevolgen voorzien. Dit sluit aan bij het streven dat de EBRD zelfvoorzienend is en geen nieuwe financiële steun nodig zal hebben.

De garantieverplichting heeft betrekking op het zogenaamde garantiekapitaal van de internationale financiële instellingen (het deel van de verplichting dat waarschijnlijk niet tot betaling komt, het callable capital). Daarnaast heeft de garantieverplichting betrekking op garantie-overeenkomsten tussen de Staat en DNB, onder meer de Nederlandse deelneming in IMF en deelneming in de door de BIS te verstrekken kredietfaciliteiten.

4.3 Operationele doelstellingen

---

¹ Dit betreft verplichtingen waarvoor de Minister voor Ontwikkelingssamenwerking mede verantwoordelijk is; deze zijn derhalve onderhevig aan de uitkomsten van de lopende heroriëntatie op het meerjarig perspectief van Ontwikkelingssamenwerking.

Tabel 4.1 Operationele doelstelling 1

Doelstelling

Het bevorderen van een gezonde en stabiele monetaire en budgettaire ontwikkeling van de Europese Unie en haar lidstaten.

Motivering

Om deze doelstelling te bereiken wordt gestreefd naar een reëel constant uitgavenkader bij de komende Financiële Perspectieven en naar herziening van het zogenoemde Eigen Middelen Besluit, wordt als inzet een behoedzame ontwikkeling van het budget 2006 gekozen, wordt zorgvuldig omgegaan met aanvragen en behandeling van toetreding tot ERM-II en EU, met aandacht voor economische analyses en wordt tot slot aangaande het Lissabonproces en het Stabiliteits- en Groeipact een evenwichtige multilateral surveillance van de EU-lidstaten bevorderd.

Instrumenten

Standpuntinname in internationaal overleg

Activiteiten

1. Een behoedzame ontwikkeling van het EU-budget voor 2006 realiseren, met een EU-begroting 2006 die recht doet aan het principe van begrotingsdiscipline en wordt vastgesteld binnen het kader van de Financiële Perspectieven 2000-2006.
2. Een reëel constant uitgavenkader realiseren bij de meerjarenbegroting (Financiële Perspectieven 2007-2013) alsmede herziening van het Eigen Middelen Besluit. Het doel is tevens de relatieve netto betalingspositie ten opzichte van lidstaten met een vergelijkbare welvaart te verbeteren.
3. Aanvragen ERM-II behandelen en nieuwe lidstaten succesvol begeleiden binnen ERM-II. Aanvragen worden beoordeeld met aandacht voor economische analyse. Lidstaten worden tegen juiste spilkoers in ERM-II toegelaten en daarbinnen regelmatig beoordeeld.
4. Een evenwichtige multilateral surveillance van de lidstaten van de Europese Unie bevorderen, gericht op het behoud van financiële stabiliteit en verhoging van de potentiële groei in de EU.
5. De economische situatie monitoren op basis van de Kopenhagen-criteria en onderhandelen over acquis communautaire met kandidaat-lidstaten in het kader van de uitbreiding van de EU.

Stabiliteits- en Groeipact (SGP) en Verdrag moeten de cruciale criteria 3% (norm voor begrotingstekort) en 60% (norm voor schuldquote) blijven bevatten. Lidstaten worden aangespoord meer te doen in economisch goede tijden. Houdbaarheid van de overheidsfinanciën speelt een belangrijke rol, waarbij meer aandacht is voor schuldquote en ongedekte toekomstige verplichtingen. Lopende excessieftekortprocedures verlopen in lijn met letter en geest van Stabiliteits- en Groeipact.

Economische beleidscoördinatie in de Unie zal door de commissie geëvalueerd worden in de mid-term-review van het Lissabonproces. Implementatie door lidstaten zelf moet voorop staan. Verder moet gelden: beleidscoördinatie waar nodig, beleidsconcurrentie waar mogelijk.

Doelgroep

- EU-lidstaten
- Kandidaat lidstaten
- Europese Commissie
- Europees Parlement
- EMU-lidstaten
- nieuwe lidstaten die ERM-II aanvraag doen
- Europese Centrale Bank

Planning

De besluitvorming over de EU-begroting 2006 eindigt in 2005. De besluitvorming over de Financiële Perspectieven 2007-2013 en eventuele herziening van het Eigen Middelen Besluit eindigt in 2006. De overige activiteiten zijn continu.

Tabel 4.2 Operationele doelstelling 2

Doelstelling

Het bevorderen van een evenwichtige internationale financieel-economische ontwikkeling. Essentieel daarbij is behoud van de financiële soliditeit en samenhang in het opereren van de Internationale Financiële Instellingen (IFI's).

Motivering

Om een evenwichtige internationale financieel-economische ontwikkeling te bevorderen draagt Nederland bij aan de internationale financiële stabiliteit en aan het versterken van het beleid van de IFI's dat is gericht op financieel-economische ontwikkeling in lage- en middeninkomenslanden. Om het functioneren van de IFI's ook op de lange termijn te waarborgen en het intropen van het Nederlandse garantiekapitaal te voorkomen, heeft Nederland daarbij speciale aandacht voor de financiële soliditeit van de IFI's. Ook levert Nederland een financiële bijdrage.

Instrumenten

Standpuntinname in internationaal overleg

Activiteiten

1. Het bevorderen van internationale financiële stabiliteit:
  - a. Verbetering van de *surveillance* van het IMF onder meer door openbaarmaking van artikel IV-consultaties.
  - b. Schuldhoudbaarheidsanalyses maken standaard onderdeel uit van artikel IV-rapporten.
  - c. Sterkere betrokkenheid van de particuliere sector bij het dekken van de financieringsbehoefte van crisisl landen.
  - d. Effectieve beïnvloeding van de internationale beleidsdiscussie op financieel-economisch terrein.
  - e. Adequate Nederlandse representatie in belangrijke internationaal-economische gremia.
2. Versterking van het beleid van de IFI's dat is gericht op financieel-economische ontwikkeling in lage- en middeninkomenslanden:
  - a. Afstemming van de modaliteit van door fondsen te verstrekken middelen en de inhoud van beleidsadviesing en technische assistentie (TA) op de uitkomsten van schuldhoudbaarheidsanalyses van IMF en Wereldbank.
  - b. Implementatie van de uitkomsten van de Wereldbankevaluatie van het Poverty Reduction Strategy Paper (PRSP)-proces.
  - c. Het ondernemingsklimaat in ontwikkelings- en transitielanden wordt verbeterd, ondermeer door voortgaande participatie in het MIF en implementatie van de beleidsaanbevelingen uit het rapport *Doing Business 2004* van de Wereldbank.
  - d. Verbetering van de afbakening en coördinatie van de condities in programma's van IMF en Wereldbank.
  - e. Verbetering van de inbreng van ontvangende landen in Technische Assistentie (TA)-programma's en de coördinatie met andere TA-verschaffers.
  - f. Sterkere concentratie van het IMF bij lage-inkomenslanden op beleidsadviesing en TA en minder op kredietverlening.
  - g. Ontwikkeling en implementatie door het IMF van een strategie voor de uitfasering van kredietverlening aan met name middeninkomenslanden.
  - h. Verdere ontwikkeling van de monitoring- en evaluatiesystemen van IFI's.
  - i. Nederlandse aandeel in de IFI-fondsen bij de komende middelenaanvullingen van de IFI-fondsen (IDA, AfDF) blijft

gelijk, mits de uitkomsten van de aanvullingsonderhandelingen en het algemeen functioneren van de instellingen bevredigend zijn.

3. Behoud van financiële soliditeit IFI's:

- a. De AAA-rating van multilaterale ontwikkelingsbanken blijft behouden.
- b. Versterking van de financiële positie van de IFI's door het oplossen van betalingsachterstanden en schuldverlichting voor Heavily Indebted Poor Countries (HIPC's) door IFI's.
- c. Mogelijke reorganisatie van private sectoractiviteiten van Inter-Amerikaanse ontwikkelingsbank (IDB) en Inter-Amerikaanse Investeringsmaatschappij (IIC) binnen het kader van het kapitaaltoereikendheidsmodel en het leentarievenbeleid van de IDB.
- d. Invoering van een nieuw raamwerk voor inkomensplanning van de Aziatische Ontwikkelingsbank (AsDB) om het risicodragend vermogen van de bank beter te kunnen schatten.
- e. G-10 onderzoek naar de financiële positie van het IMF en met name naar de concentratie van IMF-kredieten.

Doelgroep

- IMF
- G-10
- OESO
- EU-lidstaten
- IFI's

Planning

Continu

4.4 Overzicht beleidsanalyses en –onderzoeken

Tabel 4.3 Evaluaties operationele doelstellingen

	2005	2006	2007	2008	2009
Operationele doelstelling 1³ Europese Unie	Overzicht in SU ¹ *	Overzicht in SU ¹	Overzicht in SU ¹	Overzicht in SU ¹	Overzicht in SU ¹
Operationele doelstelling 2³ Internationaal financieel- economische ontwikkeling	Overzicht in DJ ²	Overzicht in DJ ²	Overzicht in DJ ²	Overzicht in DJ ²	Overzicht in DJ ² ?

1. Dit betreft het overzicht in de Staat van de Unie (SU) van de omvang van de Financiële Perspectieven, de marge tussen de Financiële Perspectieven en het Eigen Middelen-plafond, de marge tussen de EU-begroting en de Financiële Perspectieven, de omvang van de Nederlandse (bruto en netto) afdracht aan de EU en van het functioneren van de EMU.
  2. Dit betreft een overzicht in het Departementaal Jaarverslag (DJ) van IMF-activiteiten, het Nederlandse aandeel in de instellingen en de financiële positie van de instellingen.
  3. In de begroting 2005 zijn operationele doelstelling 1 en 2 samengevoegd in de nieuwe operationele doelstelling 1 en doelstelling 3 en 4 in de nieuwe operationele doelstelling 2.
- ? Periodieke beleidsevaluatierapportage

Rapportage ten aanzien van operationele doelstelling 1 vindt plaats op continue basis in verslagen aan de Tweede Kamer. Na afloop van de onderhandelingen over de Financiële Perspectieven zal een evaluatie plaatsvinden die naar de Tweede Kamer zal worden gestuurd.

In 2005 zal het sinds invoering van de euro gevoerde beleid ten aanzien van EMU, met name het SGP, separaat worden geëvalueerd. De evaluatie zal aan de Tweede Kamer worden gezonden.

De volgende rapportage ten aanzien van operationele doelstelling 2 wordt in 2009 aan de Tweede Kamer gestuurd.